

2,4). Fontos-e nekem az igazság? Úgy ragaszkodom-e Atyám akaratához, úgy éhezem-e igazságát, mint a mindennapi kenyeret? Hogy mennyire fontos — életemet megvizsgálva — őszintén válaszolnom e kérdésekre? Ettől függ a boldogságom!

Mai beszédemet azzal kezdtem, hogy: sírva jövünk a világra. Van egy nagyon szép és tanulságos hindu közmondás, amely hasonlóképpen kezdődik: „Sírva jössz a világra, és körülötted mindenki mosolyog; igyekezz úgy élni, hogy mosolyogva távozzál és körülötted mindenki sírjon“. — Ez csak egy módon lehetséges: ha éhezed és szomjazod az igazságot, ha teljesíted Isten akaratát! Ez segít igaz életre, amely egyedül méltó a boldogságra. Amen.

BOLDOGOK A TISZTA SZÍVŰEK

Mt 5,8

Amikor kimondom ezt a szót, hogy „tisztá szívű“: ártatlan gyermekarcok tűnnek fel képzeletemben. Kellemes és üde, tisztaságillatot árasztó, frissen vasalt fehér ruhájú kisgyermekekre vagy konfirmáló ifjakra gondolok. Ilyenkor az az érzés hatalmasodik el rajtam — nem véletlenül —, hogy ezekben a gyermekekben magával a megtestesült tisztasággal és ártatlansággal találkoztam. Nézem és boldognak látom őket.

Tévedés lenne azonban Jézus kijelentését — boldogok a tiszta szívűek — csupán a gyermekekre korlátozni. Kétségtelen, Jézus szerette a gyermekeket. Szívük tisztasága, ártatlansága, nagyon közel állt szívéhez. Azoknak ígérte Isten országát és annak boldogságát, akiknek — a gyermekekhez hasonlóan — tiszta a szívük. A tisztaság szó azonban sokkal átfogóbb, egyetemesebb ölelésű fogalom volt úgy Jézus, mint hallgatói számára.

Jézus korában Izrael népe erős és egészséges népnek mondható. Ezt Tacitus, a római történetíró is elismerte, jóllehet nem rokonszenvezett a zsidókkal. Ő ezt aényt Palesztina egészséges éghajlatával, az emberek szerény étrendjével és életmódjával magyarázta. Ehhez járult a szinte kényes gondosság, amivel testi tisztaságukat ápolták. Így például Köhen rabbitól származik az a mondás, mely szerint a tisztaság közeli rokona a jámborságnak. A híres Hillel rabbi pedig valahányszor befejezte tanítványai oktatását, kijelentette: megyek teljesíteni egyik fontos vallási kötelességemet. Miféle kötelességét? — kérdezték tanítványai. Testem fürdetését — hangzott a válasz. Vajon nem kell-e gondolnom azt a testet, amelyet Isten a saját képmására teremtett?! Ennek a szemléletnek megfelelően különféle fürdők épültek Izraelben, és a rómaiak uralkodása idején méginkább megsaporodtak. Természetesen, a testi tisztaság, a test gondos ápolása mellett, igen komolyan — sőt szigorúan — vették az úgynevezett rituális tisztaságot is. Mit értettek ezen? Például tisztátalannak tartották a szülő anyákat bizonyos ideig, s aki halottat érintett vagy pogányokkal érintkezett. Ilyen állapotban nem léphettek be a templomba, de még a szent iratokat sem olvas-

hatták addig, amíg az előírt szertartásokat el nem végezték a megtisztulás érdekében. A rituális tisztasági törvények és előírások sokasága már Jézus korában azt eredményezte, hogy a külső tisztaság hangsúlyozása mellett fokozatosan háttérbe szorult a belső — a szív — tisztaságának követelménye. Jézus nem érte be csupán a külső, gyakran csak látszattisztaságot előíró követelmények betartásával. Ezért keményedik meg a hangja, amikor az írástudókat és képmutató farizeusokat „meszelt sirokhöz“ hasonlítja, akik kívülről tisztáknak látszanak ugyan, de belül telve vannak romlottsággal. Ezzel a külső látszattisztasággal szemben Jézus az igazi szívtisztaságot követeli meg tanítványaitól, s nekik ígéri a boldogságot. Az igazi szívtisztaság az ember őszinte, egyenes, nyitott magatartása Istennel és az embertársakkal. A valóban tiszta ember nyíltan, álarc és alakoskodás nélkül lép Isten és embertársai elé.

A szívtisztaságról szólva nem vonatkoztathatunk el teljességgel a test tisztaságának fontosságától sem. A kettő között összefüggés van. Kölcsönösen feltételezik egymást. Alig néhány évtized alatt számottevően gyarapodtak lehetőségeink, úgy a köztisztaság, mint egyéni testápolás és tisztálkodás szempontjából. Elegendő itt mindössze arra utalnom, hogy még a legeldugottabb falvakban is vannak már fürdőszobák. Gyakran modern, tágas helységek, költséges berendezéssel, ragyogó csempékkel kirakottan... A lehetőségek tehát adóttak. Épp ezért hat meghökkentően a tapasztalás, hogy: még nincs rendben minden e téren. A látszatokkal ellentétben, a dicséretes lehetőségekhez mérten, a ma embere — tisztelet a jócskán fellelhető kivételeknek —, mintha mégis kevesebb gondot fordítana a tisztálkodásra, a testápolásra. Pedig eleink bölcsen fogalmaztak egykoron: „A tisztaság fél egészség!“ Lelki értelemben is. S ha ilyen gondokkal és jelenségekkel találkozunk a külső, a testi tisztaság kérdése kapcsán, akkor vajon kimerészkedhetünk-e a lelki, a szívtisztaság és ártatlanság területeire? Próbáljuk meg! Vajon mit fogunk tapasztalni? Vajon számíthatunk-e arra, hogy a ma emberének belső tisztasága, ártatlansága terén rendezettebb állapotokkal találkozunk? Remélhetjük-e, hogy a ma embere szívtisztasága révén „meglátja Istent“ és megtalálja boldogságát benne?!

Ha átutazunk egy szépen gondozott városban vagy falun, s úgy látjuk, hogy a házak, a kertek, az utcák vagy sétányok tiszták és rendezettek, akkor nyomban megállapítjuk, milyen jól esik a szemnek, milyen szívet és lelket gyönyörködtető látvány mindez. Hasonlóképpen hat ránk egy-egy tiszta, gondosan ápolat külső és jól öltözött embertársunk jelenléte is. Ilyen és ehhez hasonló tapasztalások nyomán érezzük és értjük meg, hogy a tisztaságnak „illata“, varázsa van, s mi kellemesen és jól érezzük magunkat társaságában. Ennél kellemesebb, felemelőbb érzés talán csak egy van: az, amikor megtapasztaljuk hogy ez a külső tisztaság nem egyéb, mint a belső tisztaság és rendezettség kisugárzása. Vagyis, nem arra hivatott, hogy — tetszetős, csillogó külső mázként — leplezze és eltakarja a belső rend és tisztaság hiányát. (Mert ilyen is van.) Olyan kellemes és felemelő érzés ez, mint amikor egy kívülről tetszetős, szép házba — a gondozott és tiszta udvaron vagy kerten áthaladva — belépünk és benn is rendet, tisztaságot találunk. Mint midőn egy tiszta és jól ápolat külső emberben felfedezzük a szívtisztaságot is. Mindez persze, a magunkon kívül megtapasztalt, a má-

sokban felismert tisztaság fölött érzett öröm és boldogság érzése mind-össze. Az igazán boldogító saját szívünk tisztasága. Csak ahhoz a varázslatosan jóleső, egész lényünket felszabadító és boldogsággal eltöltő érzéshez hasonlíthatom, amelyeket akkor él át az ember, midőn — egy nehéz, verejtékes munkanap után letéve a szennyes munkaruhát — tisztára mosdottan, ápolts külsővel, ünneplőbe öltözötten készül kilépni otthonából, hogy a templom áhítatában, közvetlen találkozása legyen Istennel és embertársaival. Ugyanilyen felemelő érzés és boldogító állapot az is, midőn szívem-lelkem, egész bensőm tiszta: mentes minden szennytől, rosszindulattól, haragtól, gyűlöletől, büntől, és általában mindattól, amit a rossz, a tisztátalan fogalma jelöl.

Ez a szívtisztaság — boldogság. Akiknek ilyen tiszta a szívük, azok boldogok, tanítja Jézus. És azt is hozzáteszi, hogy ők az Istent is meglátják. Az Isten-látás boldogsággal ragyogja be őket.

Hogyan értsük ezt? Az őszövétségi felfogás szerint, az ember nem láthatja meg Istent színről-színre. Mózes — az égő csipkebokor előtt — eltakarta arcát, mert abban a hitben élt, hogy aki Istent meglátja, az meghal. Élő nem vetheti a Fenségesre az ő pillantását. Jézus alapjában véve nem változtat ezen a felfogáson, de lényegében mégis másképpen értékeli. Úgy véli, hogy az embernek már életében — még a halálában való találkozás előtt — van lehetősége arra, hogy megsejtsen, „megpillantson“ valamit Istenből. Ezt a lehetőséget a tiszta szív ártatlansága adja meg. Az az ember, akinek szíve tiszta, az már meglátott, megtapasztalt valamit Istenből; az már földi életében megízlelt valamit az istenlátás végtelen boldogságából.

A szívtisztaság megteremtése és megőrzése nem megy küzdelem nélkül. Tavalyi külföldi utam alkalmával történt, hogy az egyik nap hatalmas reklám hívta fel magára a figyelmet. A jókora nagyságú kép elhanyagolt, szemetes utcarészletet ábrázolt. Eldobott cigarettavégek, hulladékok és a szél által kupacba hordott buszjegyek, papírosok hevertek mindenfelé. Határozottan visszataszító látvány volt. A kép alján nagybetűs felirat: *Nem bántja a szemét?* — Nagyon kifejező, ügyes fogalmazás. Nem bántja a látvány a szemedet? Nem zavarja látásodat a szemét? Önkéntelenül is arra gondoltam: vajon az „emberi jelenség“ lelki-környezetszennyeződésének hány gócpontján kellene ilyen táblákat elhelyezni? Nem bántja szemét — a lelki szemét? Elgondolkoztató az is, hogy a ma embere szinte állandóan részese és résztvevője valamilyen versenyfelhívásnak a köztisztaság biztosítása érdekében. — „Legyen a mi városunk, a mi falunk az első, a legtisztább városért, faluért folyó versenyben!“, de milyen elenyészően keveset törődünk azzal és tesszünk azért, hogy egy-egy közösségnek vagy embernek belső lelki-világa is tisztaságról, rendezettségről tanúskodjon? Pedig az igazi keresztény nem járhat a fellegekben, nem élhet egy ábrándvilágban, hanem meg kell látnia a rosszat, a lelket szennyezőt is. Nem azért, hogy elismerje a rossz hatalmát, hanem épp azért, mert érdemesnek tartja az ellene folytatott küzdelmet, s mert hisz a jóság és tisztaság győzelmében.

Tisztaságunk megőrzése nem könnyű feladat. Szívünk és lelkünk, érzéseink és gondolataink tisztaságát sok minden fenyegeti. Ahogy gyermekeinket nem sikerül teljes mértékben megóvnunk a környezet szennyező hatásaitól, úgy nekünk sem sikerül teljességgel elkerülnünk azo-

kat a helyeket és alkalmakat, amelyek érintkezési felületet jelentenek a tisztátalannal, a rosszal, a beszennyező bűnnel.

Nekünk mindenben tudnunk kell, hogy hol van a határ, hogy tisztaságunkat megőrizhessük. Legyen mindig gondunk arra is, hogy lelki megtisztulásainknak vannak megfelelő helyei és alkalmai. Keresnünk kell ezeket a helyeket, élnünk kell ezekkel az alkalmakkal, hogy minden feltett dolognál jobban megőrizhessük szívünk tisztaságát, mert abból indul ki minden élet. (Péld. 4,23), s az boldogságunk biztosítója. Ámen.

BOLDOGOK A BÉKESZERZŐK

Mt 5,9

„Szélről szól a hajós, ha mesél“ — írja az ókori költő. Arra utal, hogy minden ember arról beszél a legtöbbet, ami a leginkább foglalkoztatja, vagy aminek a hiányát a legfájóbban érzi. Az éhes ember az enni-valóról beszél a legtöbbet; a beteg ember a betegségről szól leggyakrabban. Ha napjainkban sokat beszélnek a békéről, ez nem történik véletlenül. Századunk két világháborúja romokba és vérbe alázta büszke civilizációnkat és tragikus módon bizonyította, hogy a fokozódó anyagi jólét, a tudományok és művészetek felfelé ívelő fejlődése még nem biztosítja maradandóan életünk békességét. Nem csodálkozunk hát a ma emberén, amikor — a fenyegető háború árnyékában élve — egyre gyakrabban beszél a béke égető szükségéről.

Sajnos, sok békétlenséget tapasztalunk nemcsak a nagyvilágban, de a kisebb közösségek életében, az embertársi kapcsolatok rendjén is, a családok, a munkatársak, a szomszédok viszonyában. Megdöbbenő tapasztalatok igazolják, hogy milyen kevés — néha egészen nevetséges ügyek: „kinek fütyül a rigó?“ — szükséges a hosszadalmas és áldatlan perpatvarok megindításához. Pedig minden józan gondolkozású ember tisztában van azzal, hogy életünk egyik legdrágább kincse a béke. Csak békében van igazán lehetősége az embernek, hogy emberi módon éljen. Ez a biztosító annak, hogy az ember jövőjét tervezgetve, szebb és boldogabb holnapokról álmodozhasson. Keservesen fájó tapasztalás a 20. század embere számára, hogy az igazi békét mindmáig nem sikerült megteremteni e földön, pedig minden igaz ember békére vágyik, és ha népszavazással döntenének ebben a kérdésben, sohasem lenne háború. Sajnos, sokszor úgy tűnik, hogy a világ és a béke sorsát nem a békeszerető tömegek döntik el, hanem fölöttük álló hatalmak, akiknek nem érdekük, hogy a világban végérvényesen diadalmaskodjon a béke. Korunk legnagyobb szégyene, hogy épp a béke sorsdöntő kérdésében mintha zsákutcába keveredett volna. Nekünk, keresztényeknek, meggyőződésünk, hogy a béke megteremtéséhez nem atomfegyverekre van szükség. Sem régiekre, még kevésbé újakra. Fegyvercsörgetésből még sohasem született igazi béke ezen a földön. Ugyanakkor, mi nem hallgathatjuk el azt a keresztény meggyőződésünket, hogy a földön, az emberi családban csak akkor lesz igazán béke, ha korunk embere elismeri és megvalósítja Jézus evangéliumát. Ha életünket atomfegyverekre, hatalmi érdeke-